

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.

En

Mahdolliset muutostarpeet.

Visiota tulisi vielä työstää, sillä nykyisellään se jää epämääräiseksi ja kunnianhimottomaksi. Visio kuvaa ominaisuuksia, joiden voidaan katsoa kuuluvan kulttuuri toimintaan sisäsyntyisesti. Visiosta puuttuu ajatus siitä, millaista muutosta kulttuuripoliittinen selonteko tuo kulttuurin toimintakenttään. Huomiona myös, että kulttuuripoliittikka on aina myös elinkeinopolitiikkaa, ja niiden tuominen visioon rinnakkaisina mutta erillisinä, luo niiden välille eroa. Kaikella toiminnalla on aina taloudellista vaikuttavuutta. Kulttuuripoliittisen selonteon visiossa painottuvat kulttuurin välineelliset arvot, mutta näkemys kulttuurin itseisarvosta jää ohueksi.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

En, tavoitteet eivät vastaa omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

2 Kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa -osiossa jää epäselväksi kulttuurin tekijöiden taustan laaja-alaisuus. Kulttuurialalla työskentelevistä moni on töissä organisaatioissa, laitostattereissa, orkestereissa ja museoissa. Toimivat kulttuuri-instituutit kannattelevat myös vapaan kentän toimijoita, joilta ostetaan palveluja ja joita palkataan produktioihin. Myös kansalaisten kulttuuritekijyys jää huomiotta.

3 Kulttuuri on jokaisenoikeus -osiossa kulttuurin jokaisenoikeus kulttuurin kokeminen painottuu, ja kulttuuriharrastukset ja kansalaisten luova toiminta jää ikään kuin sivumaininnaksi. Kulttuurin saavutettavuuden varmistaminen jää myös ohueksi, ja näkemyksemme mukaan alueelliset kulttuuripalvelut eivät voi olla vain digitaalisten ratkaisujen varassa. Kulttuuripalvelujen alueellisen

saavutettavuuden näkökulmasta olisikin perusteltua korostaa esim. ammattimaisen teatteri-, orkesteri- ja museotoiminnan turvaamista vähintäänkin kaikissa maakunnissa.

4 Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista -osion sisällöt ovat tärkeitä, mutta nostettuna yhdeksi neljästä tavoitteesta ne saavat todella suuren painoarvon. Kulttuuriviennin ja -tuonnin osalta korostuu luovien alojen talousintressit, mutta ruohonjuuritasolla kulttuurikenttään (museot, teatterit, jne) suuresti vaikuttavaa kulttuurimatkailua ei ole mainittu ollenkaan. Kokonaisuudessaan tämän tavoitteen osalta isona huolena on, pystytäänkö varmistamaan, että panostukset kulttuurivientiin eivät vähennä panostuksia muuhun kulttuuritoimintaa.

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö [Kulttuuri- ja luovien alojen julkinen rahoitus ja rakenteet parantuvat vuoteen 2040 mennessä niin, että luovan talouden osuus btk:sta kaksinkertaistuu.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Maakuntakeskuksena Kokkolan kaupungin kulttuuri- ja museopalveluilla on keskeinen ja tärkeä merkitys koko Keski-Pohjanmaan maakunnalle esim. ammattiteatteri- ja ammattiorkesteritoiminnan rahoittajana sekä museopalvelujen tuottajana ja ylläpitäjänä.

Kulttuuripoliittisessa selonteossa esitetään valtioneuvostotason ylivaalikautista toimielintä seuraamaan selonteon toteutumista sekä tekemään esityksiä kulttuurin edistämiseksi. Keski-suurena kaupunkina ja osana kasvukaupunkiverkostoa esitämme, että kasvukaupunkien verkosto kutsutaan osaksi toimielintä. Verkosto on hyvin organisoitu ja tehokas foorumi, johon kuuluu 14 keskisuurta eri puolilla Suomea sijaitsevaa kaupunkia, joiden yhteen laskettu väkiluku on lähes 850 000 asukasta. Verkoston kaupunkien kulttuurirahoitus on voimakasta ja oli vuonna 2022 noin 170 miljoonaa euroa.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Selonteko käsittelee kulttuuria monipuolisesti, mutta kulttuurikäsitteet jäävät epämääräisiksi ja vajavaisiksi. Selonteko käsittelee etenkin vapaan kentän taiteilijoiden ja luovan alan ammattimaista toimintaa ja ammattimaisesti tuotettuja sisältöjä. Kulttuuriorganisaatioiden ja –instituutioiden keskeinen rooli kulttuurikentän ruohonjuuritasolla kannattelijoina jää selonteossa syrjään. Tästä esimerkkinä, miten museot ja kulttuuriperintöala puuttuvat kokonaan sivulla 16 esitetystä Luovien alojen liikevaihtoluvut –kaaviosta. Tuore kulttuurimatkailun vaikuttavuus selvitys kertoo, että noin 40 prosenttia vapaa-ajan matkailijoista Suomessa matkustaa nimenomaan kulttuuritarjonnan perässä.

Kulttuurilla, kuten museoilla, on siis kulttuurimatkailun kautta paljon aluetaloudellista vaikuttavuutta ja iso elinkeinopoliittinen merkitys.

Nykykaikaamme leimaa turvallisuuspolitiikan korostuminen ja epävarmuudet maailmanpolitiikassa tulevat suurella todennäköisyydellä jatkumaan tulevaisuudessa. Selonteko ei huomioi kulttuurin merkitystä henkisen kriisinkestävyden, identiteetin rakentumisen ja vahvistumisen sekä osallisuuden kokemusten tarjoajana. Näillä kaikilla on kuitenkin omalta osaltaan yhteiskunnallista vakautta ja demokratiaa edistävää merkitystä.

Kansalaisaktiivisuus ja -lähtöisyys eivät selonteossa saa ansaitsemaansa painoarvoa, vaikka yhä suurempi osa uusista ilmiöistä ja aktiivisuudesta syntyy kansalaislähtöisyydestä, jossa ihmiset eivät ole ainoastaan kulttuurin vastaanottajia, vaan myös aktiivisia toimijoita.

Kaupungit tukevat ja mahdollistavat kansalaislähtöistä kulttuuritoimintaa monin eri tavoin. Toiminnan elinvoimaisuus ei voi nojautua ainoastaan kaupunkien rahoitukseen, vaan valtion ennustettava taloudellinen ja toiminnallinen tuki sekä erilaiset mahdollistamisen keinot ovat kriittisen tärkeitä kansalaislähtöisen kulttuurin tarjonnalle, kehittämiselle ja levittämiselle.

Kulttuurilla on hyvin moninaisia alueellista ja jopa kansallista elinvoimaisuutta vahvistavia vaikutuksia, minkä vuoksi kulttuuri on nähtävä keskeisenä tulevaisuusinvestointina. Rahoitusrakenteen pitkäjänteinen kestävyys onkin turvattava ja kehitettävä uudenlaisia, entistä kannustavampia rahoitusmalleja, kulttuurin tukirakenteita sekä edellytyksiä vahvistaa elinkeinotoimintaa kulttuuritoiminnan kautta. Tärkeää on panostaa myös erilaisten kumppanuuksien kehittämiseen niin itse kulttuurin tuottajien, elinkeinoelämän, valtion kuin kaupunkienkin välisenä yhteistyönä.

Kulttuurilla on merkittävä vaikutus elämänlaatuun, mielen hyvinvointia, onnellisuutta sekä fyysistä terveyttä edistävänä tekijänä. Kulttuuri tarjoaa runsaasti erilaisia osallistumisen, osallisuuden ja aktiivisuuden keinoja eri kohderyhmille, mikä samalla vahvistaa yhteiskunnallista vakautta sekä koheesiota. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta kulttuurin monipuolisella tarjonnalla, siihen osallistumisen mahdollisuuksilla sekä saavutettavuudella on kiistaton arvo. Kulttuuripalvelujen tärkeää ennaltaehkäisevää merkitystä ja vaikuttavuutta on olennaista edelleen painottaa selonteossa.

Kasvukaupunkien verkosto, johon Kokkolan kaupunkikin kuuluu, on esittänyt osana teemakumppanuusrakennetta valtio-osapuolelle

- kulttuurin rahoitusinstrumenttien ja -rakenteiden uudistamista, erityisesti kansalaislähtöistä kulttuuritoimintaa silmällä pitäen.
- kulttuurin hyödyntämistä vahvemmin osana kaupunkisuunnittelua ja kaupunkitilojen käyttöä sekä
- yhteisen selvitystyön käynnistämistä rakenteellisten uudistusten myötä tyhjenevien sekä suojeltujen kiinteistöjen ja –ympäristöjen kehittämiseksi sekä hyödyntämiseksi kulttuurin ja kansalaisyhteiskunnan tarpeisiin.

Lisäksi kasvukaupunkien verkosto on esittänyt monialaisten kulttuurikiihdyttämöjen synnyttämistä kasvukaupunkeihin

- tukemaan ja sparraamaan alan kehitystä
- tunnistamaan kulttuurin moninaisia elinvoima- ja hyvinvointivaikutuksia
- tarjoamaan mielenkiintoisille ilmiöille ja uusille avauksille kasvun mahdollisuuksia
- kytkemään kulttuuri aktiiviseksi osaksi aluekehittämistä ja samalla
- varmistamaan aktiivinen sekä innovatiivinen vuoropuhelu eri toimijoiden välillä.

Kurth Joanna
Kokkolan kaupunki - Kokkolan kaupunki, Kulttuuripalveluiden ja
Museopalveluiden vastuualueet